

Kovács Sándor

„Nem hagylak magadra téged, és nem hagylak el.”¹

„Csak légy erős és igen bátor, tartsd meg és teljesítsd mindenben azt a törvényt, amelyet Mózes, az én szolgálóm parancsolt neked. Ne térj el attól se jobbra, se balra, hogy boldogulj mindenütt, amerre csak jársz. Ne hagyd abba ennek a törvénykönyvnek az olvasását, arról elmélkedj éjjel-nappal, őrizd meg és tartsd meg mindazt, ami ebben meg van írva. Akkor sikerrel jársz utadon, és boldogulsz. Megparancsoltam neked, hogy légy erős és bátor. Ne félj, és ne rettegj, mert veled van Istened, az ÚR mindenütt, amerre csak jársz.” (Józs 1,5.7–9)

Ünneplő gyülekezet, keresztény testvéreim, tiszteletes ifjúság!

Tótágast áll a világ. Eredeti elképzeléseink szerint az évzáró ünnepségre júniusban, az évnyitóra szeptemberben került volna sor. Sok-sok tervünket felülírta az élet, és nem árt szoktatni magunkat annak gondolatához, hogy még sokszor leszünk kénytelenek munkarendünket, terveinket és bizony életünket is újratevezni. Most visszanezünk a megtett útra, és hálát adunk Istennek, hogy megsegitett, hogy tanulmányainkban és szolgálatunkban velünk volt. De előre is nézünk, és gondviselő Atyánk áldását és segedelmét kérjük az új tanévre. Én most úgy érzem magam, mint Mózes, amikor megpillantotta az ígéret földjét, de ugyanúgy, mint ő, tudom, hogy nem léphetek be oda.

Drága végzősök, a Mózesek, akik idáig elkísértünk titeket, itt ülünk a templompadokban. Elsősorban szeretteitekre gondoljatok, akik nélkül nem lett volna lehetséges ez a vándorlás. De itt ülünk mi is a Mózes-székben, higgyétek el, hogy tudjuk, hozzánk szól Jézus figyelmeztetése: „Az írástudók és a farizeusok a Mózes székébe ültek” (Mt 23,2). Ez a pad ugyan tekintélyt ad, de aki ide beül, az érzi is annak súlyát, mit jelent Istent képviseli. Mózesekként próbáltunk vezetni ben-

¹ Elhangzott 2020. szeptember 19-én Kolozsváron, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Karának évzáróján és évnyitóján.

neteket, Istennek legyen hála, hogy eddig eljutottunk, de a mi időnk lejárt, most a Józsuék ideje következik.

Ez a világ rendje, veletek együtt megpillantani az ígéret földjét, látni azt, hogy megérkeztünk, és elfogadni, hogy mi mégsem léphetünk be oda, mert a honfoglalás már a ti feladatotok. Így volt ez Mózes idejében is. Mi, az Úr szolgálói, akárcsak Mózes, megöregedünk, és átadjuk helyünket nektek, a Józsuéknak. A ti feladatotok lesz unitárius közösségeinket vezetni, nekik örömhírt hirdetni, örvendeni az örvendezőkkel és sírni a sírókkal. Talán most érzitek először azt, hogy magatokra maradtatok, és ott tornyosul előttetek a lelkeszi szolgálattal járó temérdek feladat és még hatszor annyi elvárás. Amikor Józsué, Nún fia ott állt az ígéret földjének határán, így szólt hozzá az Úr: „Nem hagylok magadra téged, és nem hagylok el.”

Ezt a biztatást nem árt magatokkal vinni: nem hagylok magadra, és nem hagylok el. A még éretlen fiatalok sokszor megfogadják szerelmes fejjel és égő szívvel, hogy nem is hagylok el soha, de aztán mégiscsak elhagyják a másikat, mert a szerelem tüze és az ifjonti fogadkozás már csak ilyen. Józsuénak azonban Isten tett ígéretet, hogy nem hagyja magára, és ennek az ígéretnek súlya van. Ebben a kontextusban jut eszembe Bródy János és Illés Lajos egyik szép dala, a szöveget vonatkoztassuk Istenre: „Amióta látlak, nagyon jól tudom, / Te vagy az, kit mindig nézнем kell. / Amióta hallom a hangodat, tudom, / Te vagy az, kit mindig hallgatni kell.” És erre felel az isteni refrén: nem hagylok magadra, és nem hagylok el. Össze is lehet roppanni ennek az ígéretnek a súlya alatta, mert ehhez feltételek kapcsolódnak. Vizsgáljuk meg sorjában ezeket.

Az első feltétel az, hogy légy erős és igen bátor. Erősnek lenni nem azt jelenti, hogy ingünk alatt feszülnek izmaink, és fekvőpadon könnyedén kinyomjuk a 80-100 kg-ot. Erősnek lenni azt jelenti, hogy nem rettenünk meg az előttünk álló feladatoktól, nem száll inunkba a bátorság, ha kinevezésünk nem oda szól, ahová mi gondoltuk. Erős az, aki felkészülten, komolyan áll a gyakorló segédlelkészek sorába, és nem felejt el azt, hogy amit a Mózesek tanítottak, az nem fölösleges. Az az erős, aki az elméletben megszerzett tudását a gyakorlati életben kamatoztatja. De nem elég csak az erő, igen nagy bátorság is kell ehhez, mert az erős és bátor ember a kudarcok, a bukások után is feláll, és még nagyobb erővel és bátorsággal folytatja munkáját. Nem azt mondja az Úr, hogy légy csillogó sztár, a vidék legnépszerűbb papja, kápráztasd el szépségeddel és tudásoddal az egyházkört, azt sem, hogy légy tunya, elégedj meg azzal, amit eddig felcsipegettél, hanem hogy légy erős és igen bátor, és teljesítsd a törvényt.

Tanulmányaitok során elsajátítottátok, hogy mit jelentett és jelent a törvény a zsidó nép életében. Mi, Mózesek, ezt próbáltuk nektek megtanítani, igyekez-

tünk bevezetni titeket a lelkészi szolgálat rejtelseibe és felvértezni mindazzal, amire szükségetek lehet. A mózesi törvény mellett azon voltunk, hogy a krisztusi szeretet törvénye is ott éljen és lobogjon bennetek. Most, amikor elbocsátunk titeket, a második feltételként ezt írjuk elmétekbe és szívetekbe: ne térj el ettől a törvénytől se jobbra, se balra. Nem lesz könnyű az irányt megtartani, mi iránytűt adtunk a kezetekbe, megtanítottunk tájékozódni. Tudjátok, hogy a jó teológus nyitott szemmel és füllel jár, állandóan érdeklődik, és nem hanyagolja el a napenkénti önképzést. Megtanultátok, hogy az újhomiletika meghatározta a 20. század második felének és a 21. század elejének prédikálását, és azt is tudjátok, hogy „a prédikálás esemény, és így az egész embert kell megszólítania, teljes értelmi, érzelmi és szellemi valóságában”. A kontextualitás fontosságáról már nem is kell beszélnem, kisujjatokban van mindaz, amit a tudomány látszatának fenntartásáért belétek töltögettünk. Most már rajtatok áll az, hogy a gyülekezeteinkben vagy az egyház által számotokra kirendelt helyen hogyan boldogultok. „Boldog az az ember, aki nem követi a gonoszok tanácsát, nem áll a vétkesek útján, és nem ül le a gúnyolódók gyülekezetében, hanem az Úr törvényében leli kedvét, s törvényét éjjel-nappal eszében forgatja!” (Zsolt 1,1–2)

Nem lesz könnyű dolgotok, de ha az itt tanultak alapján álltok, ha bátrak lesztek, ha meggyőződésetek, hogy „más alapot senki sem vehet a meglévőn kívül, aki Jézus Krisztus” (1Kor 3,11), akkor boldogultok, amerre csak jártok.

Többször elmondtátok, ha nem is közvetlenül nekünk, hogy mi, Mózesek, tanáraitok nem látjuk a való életet, bezárkóztunk valami elefántcsonttoronyba és onnan – tudományunk gögijében – szemléljük a világot. Nem a ti nemzedéketek az első és nem is az utolsó, aki megfogalmazza ezt a bírálatot, legalább száz esztendeje mondogatják, hogy a teológián az elméleti oktatás nincs összhangban a gyakorlattal. És láss csudát, az elméleti tudás fontosságát kétségbe vonó egykori hallgatókból kiváló lelkészek, teológiai tanárok, esperesek lettek. Mégsem annyira élettől elrugaszkodott a mi oktatásunk. Annyit kell csupán megtanulni, s ez a harmadik feltétel, hogy: ne hagyjátok abba az itt tanultak olvasását. Józsueának is ezt mondta az Úr: „Ne hagyj abba ennek a törvénykönyvnek az olvasását, arról elmélkedj éjjel-nappal, őrizd meg és tartsd meg mindazt, ami ebben meg van írva.”

Hatalmas önfegyelmet kíván az, hogy rendszeresen olvassunk és elmélkedjünk is arról, és még ennél is nagyobb odafigyelés kell ahhoz, hogy a Szentírást olvassuk és azon elmélkedjünk. Ha végig akarjátok járni utatokat, és boldogulni akartok, akkor ehhez kell igazítanotok életetek. Minden ellenetek szövetkezik és megpróbál, mint egy erős mágnes, magához vonzani, vagy legalább eltéríteni a lelkiectől. Egyre kevesebbet olvasunk és elmélkedünk, pedig nekünk az lenne a

dolgunk, hogy az Úr törvényein elmélkedjünk éjjel és nappal, hogy megőrizzük és továbbadjuk azt.

Szabédi Lászlónak, a tragikus sorsú unitárius költőnek van egy szimbolikus erejű novellája, címe: *A rák*. Ebben egy kedves iskolai élményére emlékezik vissza, és felidézi egykori tanárának, Gelei József zoológusnak itt, a kollégiumban végzett kísérletét.

1922-t írtak, amikor az unitárius kollégium természetrajztanára, Gelei József éppen hittanóra után bevonult a Szabédiék osztályába. Hittanórán Vári Alberttől a kánai menyegzőt tanulták, a természetrajz órára pedig egy hatalmas vízzel telt üvegedényt vitetett be a tanár a szertárból. Az akvárium alján lomhán mászkált egy hatalmas rák. Nyilvánvaló volt, hogy nem a vizet változtatja át a tanár borrá, hanem a rák lesz a kísérleti alany, csak hogy az sehogyan sem kapcsolódott az aznapi leckéhez. A tanár a fül szerkezetét magyarázta el, és mindazt, ami a halláshoz tartozik. Nem tudom, mennyire emlékeztek ti, kedves ifjak a biológiaórán tanultakra, de a belső fül bonyolult felépítésének az egyensúly megtartásában fontos szerepe van. Az ívjáratokban levő parányi érzékszőrökkel ellátott receptorok érzékelik és koordinálják a mozgást. A természetismeret tanára, Gelei is ezt magyarázta a diákoknak, majd bemutatta ennek működési elvét a rákon. Nekidöntötte a rákot az edény üvegfalának, az nyomban kalimpálni kezdett és kiegyenesítette magát, többször is megismételte a kísérletet, és a rák egyensúlyérzéke kitűnően működött, jelezte a dőltséget, és rögtön irányította a kiegyenesedést.

Kedves ifjúság, a mi egyensúlyérzékünk is rögtön jelzi, ha valamilyen irányba eldőlnünk, ha jobbra vagy balra tántorodunk az Isten törvényétől. Az élet azonban ennél sokkal, de sokkal komplexebb és bonyolultabb.

Gelei József az óráját hallgató diákokkal közölte, hogy a rák egyensúlyérző szerve csak látszatra működik kifogástalanul, mert valójában el van rontva. Ő rontotta el, azzal, hogy lisztfinomságú vasreszeléket juttatott a rák ívjárataiba. Gelei benyúlt a zsebébe és elővett egy hatalmas mágnest, a rák magasságában az üvegedény oldalához közelítette. A kísérlet következtében a vasreszelék megmozdult a rák ívjárataiban és „az egyensúlyban levő rák egyszerre úgy érezte, hogy ferdén áll, hogy meg van dőlve. Kétségbeesetten igyekezett kiegyenesedni. Kiegyenesedni, persze a mágnespatkóhoz képest. Kalimpált, hánytavetette magát. Amikor úgy érezte, hogy kiegyenesedik, éppen akkor dőlt oldalt; amikor egyenes helyzetbe visszahullott, éppen akkor érezte úgy, hogy meg van dőlve. Érzékei elszakadtak a valóságtól, idegközpontjában visszajára fordult a világ. A rák megbolondult. Az egyenest ferdének, a ferdét egyenesnek érezte.”

Kedves ifjak, kedves végzősök. A világ olyan, mint a természetrajzórán bemutatott kísérlet, a kísérleti alany pedig ti vagytok. A személyi és gazdasági érdekek, politikai pártok és különféle ideológiák, az önző, individualista fogyasztói társadalom láthatatlan és leheletfinom vasreszeléke belepi egyensúlyérzékünk receptorait, és mire észbe kapnánk, hamis tudatú kísérleti alanyok leszünk.

A mi sajtáságos életünkben leghamarabb a rang fenntartásának felhője, az úrhatnamság és a lelkeszi imázs hamis képe telepszik érzékszerveinkre. Aztán észre sem vesszük, és megüli életünket a gazdasági siker és a merkantilista szemlélet, mindent pénzben kezdünk el mérni. De talán ennél is rosszabb, ha a tunyaság billenti ki egyensúlyunkból és az egészséges tanulás és önképzés helyett a semmittevést választjuk. A mágneses tér ott van körülöttünk, mire észbe kapnánk, máris tótágast állunk, mert rangunkra, egyetemi végzettségünkre hivatkozva követeltük meg magunknak a tiszteletet.

A sztárpapság is hamar kimozdít egyensúlyunkból, ha a szószék színpaddá válik, és a pap mint a legnépszerűbb színész-politikus-menedzser a jobb- vagy baloldal mantráit ismétli. A sztárpapok első dolga kisöpörni a gyülekezet régi presbitereit, akik maradiak, öregek, a sztárpap megmutatja, ki a főnök. A számbeli és anyagi növekedés is kimozdít egyensúlyunkból, mert elhisszük, „hogy a gyülekezet én vagyok”. A gazdasági siker, a létszámbeli növekedés nem minden.

A sztárság, a gazdasági sikerek és pályázatmenedzselés, az építkezések hihetetlenül fontosak, de mire észbe kapnánk, kimozdítanak abból az egyensúlyból, aminek alapja az imádság és híveink lelki vezetése.

Kedves végzősök, tiszteletes ifjúság! A buktatókat nem lehet elkerülni, ha zudnék, ha azt állítanám, hogy az előbb elmondottak nem fognak megkísérteni benneteket, sokan próbálnak meg kimozdítani egyensúlyotokból és biztatnak, hogy álljatok a jobb vagy a bal oldalra, az ígéretek nagy mágnesével megpróbálnak magukhoz vonzani.

Ezek után fel is tehetitek magatoknak a kérdést: hát ezért érdemes volt ennyit tanulni és kínlódni? Felszentelésetek előtt a püspök majd meg fogja kérdezni tőletek, hogy készek vagytok-e az unitárius lelkeszi hivatás vállalására, Isten és ember szolgálatára. Most erre a kérdésre nem kell válaszoljatok, most egyéb feladat vár rátok. Beszédem alapgondolata így fejeződött be: „megparancsolom neked, hogy légy erős és bátor! Ne félj, és ne rettegj, mert veled van Istened, az ÚR mindenütt, amerre csak jársz.”

Ezzel az erővel és bátorsággal induljatok el utatokon, ne rettegjete, ne féljete, mert választott hivatásotokra is illenek a Bródy–Illés dalszövegeinek szavai:

„Meg is értem azt, hogy miért kell nekem / Az, hogy nagyon gyakran veled legyek. / Meg is értem azt, hogy miért jó veled, / Tudom azt, hogy nagyon szeretlek.”

A refrén pedig Istentől is így hangzik: „Nem is hagylak el soha, nem is hagylak el soha, nem is hagylak el soha!”

Ámen.

Kovács Sándor

Láttuk az ő csillagát

„Amikor Jézus megszületett a júdeai Betlehemben Heródes király idején, íme, bölcsek érkeztek napkeletről Jeruzsálembe, és ezt kérdezték: Hol van a zsidók királya, aki most született? Mert láttuk az ő csillagát napkeleten, és eljöttünk, hogy imádjuk őt. Amikor ezt Heródes király meghallotta, nyugtalanság fogta el, és vele együtt az egész Jeruzsálemet. Összehívott minden főpapot és a nép írástudóit, és megkérdezte tőlük, hol kell megszületnie a Krisztusnak. Azok ezt mondták neki: A júdeai Betlehemben, mert így írta meg a próféta: »Te pedig, Betlehem, Júda földje, semmiképpen sem vagy a legkisebb Júda fejedelmi városai között, mert fejedelem származik belőled, aki legeltetni fogja népemet, Izráelt.«

Ekkor Heródes titokban hívatta a bölcseket, és gondosan kikérdezte őket, hogy mikor jelent meg a csillag, majd elküldte őket Betlehembe, és ezt mondta: Menjetek el, és kérdezősködjétek a gyermek felől; mihelyt pedig megtaláljátok, adjátok tudtomra, hogy én is elmenjek, és imádjam őt!

Miután meghallgatták a királyt, elindultak, és íme, a csillag, amelyet láttak napkeleten, előttük ment mindaddig, amíg odaérve meg nem állt a hely fölött, ahol a gyermek volt. Amikor ezt látták, igen nagy volt az örömük. Bementek a házba, meglátták a gyermeket anyjával, Máriával, és leborulva imádták őt. Kinyitották kincsesládáikat, és ajándékokat adtak neki: aranyat, tömjént és mirhát. Mivel azonban kijelentést kaptak álomban, hogy ne menjenek vissza Heródeshez, más úton tértek vissza hazájukba.” (Mt 2,1–12)

Istentől megáldott boldog karácsonyt kívánok mindenkinek! Sokadik karácsonya ez az emberiség történetének, annyiban mégis rendkívüli, hogy földön és égen különös dolgok történtek, történnek. Kezdjük a földdel, hiszen 2020-ban rendkívüli eseményeknek lehettünk és vagyunk a tanúi. Valamikor az év elején messze napkeletről egy láthatatlan vírus érkezett napnyugatra, és olyan járványt okozott, amire az elmúlt száz esztendőben nem volt példa. Teljesen megváltozott az életünk, sem hétköznapijaink, sem ünnepeink nem olyanok, ahogy azokat megszoktuk. A szorongás, a félelem, a bizonytalanság lett mindennapi vendégünk, és nehezen tudunk megszabadulni tőlük, ezért emeljük tekintetünket az égre.

A 2020. esztendő égboltján sem sokat látunk, pedig hétfőn, a téli napfordulókor, ha nem lett volna olyan felhős az ég, szabad szemmel láthattuk volna a Jupiter és a Szaturnusz bolygók együttállását. A csillagászok szerint ilyen közeli együttállásra 794 évvel ezelőtt volt példa, s a következőre is még jónéhány évtizedet várni kell. Kárpótoltak a tévéhíradók és a közösségi médiában megosztott fotók. Most már lassan távolodnak egymástól a bolygók, de ha tiszta lesz az égbolt még megpillanthatjuk a ritka természeti jelenséget. A csillagászok úgy vélik, hogy valami hasonló együttállás tanúi lehettek Jézus születésekor a napkeleti bölcsek.

Már a föld s az ég sem a régi – sóhajtunk fel, és neki is keseredünk, hogy ilyen szürke a karácsonyunk. Legalább fagy lenne és hó, mint gyermekkorunkban volt, de már ez sincs, mintha a karácsonyt is el akarná venni valami láthatatlan hatalom tőlünk. Búslakodhatunk azon, hogy elmaradt a sok-sok fényes iskolai és templomi ünnepély, elmaradt a forralt boros, kántálós karácsonyi vásár, nem utazhattunk sem Bécsbe, sem Budapestre, még a szomszédba is nehezen, mégis az a meggyőződésem, hogy mindezzel célja van Istennek, és mindezeket javunkra fordítja, mert a karácsonyt akarja visszaadni nekünk Isten. Karácsonyt a maga igaz és teljes valóságában.

Hogy miként, azt az imént felolvasott bibliai versek segítenek megérteni. Azt olvastam, hogy Betlehemben, egy júdeai faluban Heródes király idejében született Jézus. Erről a királyról néhány dolgot el kell mondanom. Heródes vér szerint nem számított zsidónak, és királysága külpolitikailag Rómától függött. A zsidók jóindulatát a jeruzsálemi templom újjáépítésével, a római császáret azzal nyerte el, hogy hűsége jeléül egy hatalmas kikötőt Cézáréának nevezett el.

Nem csoda, hogy Heródes és a főváros, Jeruzsálem híre ismert volt napkeleten. Ezért érkeztek a napkeleti bölcsek Jeruzsálembe, meglátták a csillagot, majd ezt követve megérkeztek a fővárosba. Természetes, hogy minden jelentős dolog a központban, a centrumban kell történjen. Ha figyelemmel követjük a mi éle-

tünket, azt tapasztaljuk, hogy minden fontos politikai döntés Bukarestben és Budapesten történik, e két fővárosban döntenek sorsunkról, ami kívül esik a fővároson, az sokak szerint jelentéktelen. A provincia nem sokat számít a centrumban élőknek. A jól jövedelmező állásokat, a befolyásos pozíciókat a fővárosokban osztogatják, mindegy, hogy hogy az uralkodót fáraónak, császárnak vagy mr. presidentnek hívják. Annak, aki érvényesülni szeretne, nem árt, ha a fővárosokban bejárása van a hatalmasokhoz. A politika, nagyon leegyszerűsítve és sarkítva a dolgokat, mindig így működött, a hatalmasok hűséges vazallusaikon keresztül a fővárosokból irányítgatják a világ működését, utóvégre ők a világ megváltói, a magasságos isten fiai.

A napkeleti bölcsek hamar meggyőződtek arról, hogy a zsidók királyát nem Heródes palotájában kell keresni, hanem máshol. A Heródesek rendszerint paranoiások, tele vannak szorongással és félelemmel, a hatalom, mint egy görbe tükör eltorzította őket, megváltoztatta gondolkodásukat. Akár sajnálhatnánk is a Heródeseket, ha nem tudnánk azt, hogy milyenek. Heródes nem volt buta ember, jól képzett tanácsosi gárda állott mögötte, hamar kiderítették hol kellett megszületnie Jézusnak, Mikeás próféciája szerint a júdeai Betlehemben.

„De te, Efrata Betlehemje kicsiny vagy ugyan Júda ezrei között; mégis belőled származik majd nekem Izraelnek jövőendő uralkodója, származása az ősidőkre nyúlik vissza.” (Mik 5,1)

Mikeás próféta egyszerű földművesként Jézus születése előtt kb. 700 évvel élt Móresetben, egy Jeruzsálemtől nem messze fekvő poros kis faluban. Akkor sem volt könnyű az élet, a világhatalmak kénye-kedvének kiszolgáltató Izrael sorozatos politikai balsikerei miatt elveszítette függetlenségét, idegenek telepedtek az országba, az őslakók egy részét fogságba hurcolták, az otthonmaradottakat az asszimiláció réme kísértette. Mikeás nem ártotta magát a napi politikai eseményekbe, nem tartozott az entellektüel elithez, és nem is akarta megtagadni paraszti származását. Gyanakvással és bírálattal szemlélte a városi életmódot, látta a vezető politikai elit árulását, tanúja volt számtalan igazságtalanságnak, megvesztegetésnek, bőrén tapasztalta, hogy a szegényeket kisémmizik, elnyomják, a gazdagok pedig egyre hatalmasabbak lesznek. Bírálta honfitársait, leleplezte gátlástalanságaikat, megvetette a pénzsóvár papokat és a hamisan ítélő bírakat, de mást is tett.

Ébren tartotta a reményt! Nyomorúságban és szegénységben, egy minden rétegében korrupstársadalomban Mikeás arról profétált, hogy van megújulás, van kiút a zsákutcából, ez pedig az Istennel való kapcsolat rendezése és egy új, igazságos társadalom felépítése.

A világgazdasági és erkölcsi válság fogságában, a járvány okozta egzisztenciális létbizonytalanságban Mikeás prófétával és a napkeleti bölcsekkel hirdetem, hogy változást Betlehemből várhatunk. Isten tervében a kicsinyből, a jelentéktelenből, a provinciából is lehet értéket és életet formáló nagyság. Betlehem Jeruzsálemhez, a fővárosához viszonyítva valóban jelentéktelen településnek számított, de a terméketlen júdeai pusztában környéke gazdag és termékeny volt, ezért is nevezték Bét-Láhámának, a kenyér házának.

Vajon a sok külső dísz, a pénz és politikai hatalom vonzásából nem kellene nekünk is a kevésbé látványos, de termékeny Betlehem felé tájékozódni? Manapság az elsivatagosodás az emberiséget fenyegető egyik legnagyobb veszedelem, de nemcsak a környezet válik lassan kiégett pusztasággá, hanem lelkünk is, pedig könnyen a kenyér háza, Betlehem lehetne. Ott, ahol az emberek törődnek egymással, ahol a szomszéd bekopog vagy áttelefonál a szomszédhoz, és megkérdezi, nincs-e valamire szüksége, ott van Betlehem. Ott áldás van, mert áldott az a hely, ahol a jólétben és nyomorúságban egyaránt tisztelik és segítik egymást az emberek.

Betlehem – milyen csodálatos muzsikája van ma ennek a névnek, karácsonyi csilingelés, gyermekkacagás, boldog, önfeledt örömszimfónia. Áldáshordozók vagyunk, testvéreim, adjuk hát tovább jó lélekkel azt, amit hoztunk, nyissuk meg a minden kincsesládánál gazdagabb szívünket, felejtjük el vélt vagy valós sérelmeinket, béküljünk ki haragosainkkal, és bocsássunk meg azoknak, akik megbántottak. Ha maradt még egy-két jó szavunk kincsesládánkban, keressük elő, és ajándékozzuk el, még éltető kenyér lehet ebben az együttérzésre éhes világban.

A Heródesek majd úgy is kikérdeznék bennünket, aztán utunkra engednek azzal, hogy majd adjuk tudtukra, mivel jártunk. Szomorú, hogy ma is sok gonoszság van a világban, és az is, hogy ma is megtéveszt minket a sok önjelölt messiás, megváltó és isten fia. Jézus születésekor ezek a jelzők a római császárt illették meg, az ő tulajdonságai voltak. Augustus császár isten fiának, fenségeseznek, megváltónak és szabadítónak nevezte magát. Micsoda világra szóló botrány volt és maradt, hogy a Betlehemben született gyermeknek valami messziről jött bölcsek az uralkodó császárnak kijáró tisztelettel hódoltak! Hát akkor ki a birodalom és a provincia ura? A magát „divi filiusnak”, isten fiának nevező császár vagy a jelentéktelen Betlehemből származó fiú?

Ki az úr életünk fölött? – ez a kérdés foglalkoztatta mindenkor az emberiséget. A kereszténység első századában, az evangéliumok keletkezésének korában a birodalom elleni nyílt lázadásnak számított a Betlehemben született gyermeket Isten fiának, megváltónak, királynak nevezni. Ezek a jelzők egyedül a császárt

illették. A hatalmas Római Birodalom alattvalói saját bőrükön győződtek meg arról, hogy fizikai erőszakkal, a fegyverek erejével és a császári terrortal csak ideig-óráig lehet kormányozni. A Betlehemben született király nem az erőszakról prédikált, nem a rómaiakat elpusztító, bosszúálló Isten haragját dörögte, hanem szelidségről és béketúrésról tett bizonyosságot, arról, hogy Isten személyválogatás nélkül minden gyermekének biztosítja a betevő falatot és felöltő ruhát. A Betlehemben született Jézus király olyan országnak és birodalomnak az ura, ahol a kítaszítottak, a megvetettek, az elnyomottak, az éhezők a gazdagokkal együtt közös asztalhoz ülhetnek. Veszélyes ország ez...

A napkeleti bölcsek azt a kijelentést kapták álmukban, hogy ne térjenek vissza Heródeshez. Drága testvéreim, közösen eljutottunk ma Betlehembe, átadtuk ajándékainkat, a kérdés az, hogy kihez térünk vissza: Heródeshez, aki hatalmat, befolyást, jólétet biztosít hűségese híveinek, vagy ahhoz, aki Betlehemben született és a keresztfán fejezte be életét?

Segítsen választásunkban egy régi unitárius karácsonyi ének:

„Jer, mindnyájan örüljünk,
És ünnepet szenteljünk,
Mert született úr Jézus nekünk.”
Ámen.